

रोभिङ्ग अ.न.मी.कार्य विवरण

मुख्य भूमिका तथा जिम्मेवारी

मूलतः रोभिङ्ग अ.न.मी.हरूको भूमिका आफूले काम गर्ने पहुँच भन्दा टाढा रहेका समुदायहरूको स्वास्थ्य सेवामा भएको कमी पुरा गर्न प्रजनन चेतना, स्वास्थ्य सेवाको प्रवर्धन तथा वितरण र परिवार नियोजन सेवा र अन्य स्वास्थ्य सेवाको लागि प्रेषण गर्नुमा केन्द्रित हुन्छ। साथै रोभिङ्ग अ.न.मी.ले स्थानीय स्वास्थ्य संस्था, आमा समूह, स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको सहयोगमा परिवार नियोजन र सामाजिक मुल्य मान्यतालाई सम्बोधन गर्न समुदायमा भएका प्रभाव पार्ने व्यक्ति र समुहमा पुग्नेछन्। साथै उनले आफ्नो कार्य क्षेत्र (पहुँच पहुँच कठिन समुदाय) वा कार्य क्षेत्रको घर घरमा गएर सुत्केरी सेवा साथै नवजात शिशु स्यहार, सुत्केरी पछिको परिवार नियोजन सेवा, श्रीमान् सासु-ससुरालाई समावेश गरेर गर्भवती सम्बन्धि परामर्श र जाँचको लागि स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण र पोषण सम्बन्धि शिक्षा साथै पाँच वर्ष मुनिको बच्चाको मध्य पाखुरको जाँच (Mid upper arm circumferences) जाँच गर्नेछन्।

जिम्मेवारी :

योजना:

- सम्बन्धित क्षेत्रमा विशेष गरी परिवार नियोजन, मातृ शिशु स्वास्थ्य (गर्भवति र सुत्केरी आमा) सेवाग्राहीको प्रोफाइल तयार पार्ने तथा अधावधिक गर्ने।
- सेवाको पहुँच नभएका समुदायमा परिवार नियोजनको आवश्यकता भएका व्यक्ति, जोडी तथा समुह पहिचान गर्ने र उनिहरू सम्म परिवार नियोजनको सेवा र सुचना पुऱ्याउने योजना बनाउने।
- यदि कुनै दम्पतिले लामो अवधि काम गर्ने तथा स्थायी परिवार नियोजन विधि प्रयोग गर्न चाहन्छन् भने प्रेषणको योजना बनाउने र उक्त सेवाग्राही सेवा लिन गए नगएको सुनिश्चितता गर्ने।
- आफ्नो सेवाको पहुँच नभएका समुदायमा रहेका गर्भवति, सेत्केरी, नवजात शिशु, पाँच वर्ष मुनिको बच्चा र प्रवासीहरूको सुचि बनाउने। साथै गर्भवति जाँच र स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउनका लागि प्रेषणको योजना बनाउने।
- स्वास्थ्य संस्थाको प्रमुखसंगको समन्वयनमा मासिक योजना तयार पार्ने।

स्वास्थ्य सेवा तथा प्रवर्धन

प्रवर्धन :

- स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि कार्य क्षेत्रमा भएका प्रभाव पार्ने व्यक्तिहरू पहिचान गर्ने र उनिहरूको सहयता लिने।
- आफ्नो व्यक्तिगत विवरणमा योजना गरेको अनुसार समुह गतिविधि संचालन गर्ने साथै खेलहरू खेलाउने र अन्य प्रवर्धन कार्यहरू गर्ने।
- प्रजनन सचेतना, परिवार नियोजन, सुत्केरी पश्चात परिवार नियोजन, मातृ तथा नवजात शिशु सेवा जसमा गर्भवति जाँच, सुत्केरी जाँच तथा नवजात शिशु स्यहार, जन्मको पूर्व तयारी तथा जटीलता व्यावस्था योजना (BPP), स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी तथा आमा कार्यक्रम र पोषण सम्बन्धि जानकारी व्यक्ति, परिवार र समुदायसम्म पुऱ्याउने।
- आफ्नो कार्य क्षेत्रमा भएका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, स्वास्थ्य आमा समुह, च्याम्पियन र पुरुष च्याम्पियनहरूलाई प्रगती खेलहरू खेलाउन मद्दत गर्ने जसलेगर्दा प्रजनन र परिवार नियोजन सम्बन्धि संदेश

फैलाउन सजिलो हुन्छ । आवश्यकता अनुसार महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका/च्यम्पियनहरुलाई प्रशिक्षण र परामर्श गर्ने ।

- स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध सेवाहरुको लागि समुदाय र स्वास्थ्य संस्था बिच सम्बन्ध बनाउने ।
- परिवार नियोजन सम्बन्धि परामर्शको लागि खोप क्लिनिकहरुमा अवसर जुटाउने ।

सेवा विस्तार :

परिवार नियोजन सेवा:

- समुदायमा घरघरमा गई परिवार नियोजन सम्बन्धि परामर्श र सेवा प्रदान गर्ने जस्मा कण्डम, खाने चक्की, डिपो सूई, स्तनपान विधि र निश्चित दिन विधि-मालाचक्र पर्दछन ।
- तीन महिने सूई (DMPA) घरमा गई दिने भएकोले स्वास्थ्य संस्थासंगको समन्वय अनुसार त्यसबाट निस्किएको फोहोर उचित तरिकाले व्यवस्थापन गर्ने ।
- लामो अवधिका स्थाई (VSC/Minilap) तथा अस्थायी (Implant and IUCD) बारे परामर्श दिने र सेवाको लागि स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने साथै उक्त सेवाग्राहीको फलो-अप गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाबाट परिवार नियोजनको साधनहरु लिने ।
- परिवार नियोजन साधन प्रयोग गर्न छाडेका सेवाग्राहीहरुको फलो-अप गर्ने र परामर्श गर्ने ।

गर्भवती जाँच Antenatal care (ANC):

- कार्य क्षेत्रमा भएका गर्भवती महिलाहरुलाई गर्भवती जाँचको महत्व, गर्भावस्थामा, प्रसुति, सुत्केरी र नवजात शिशुमा देखा पर्न सक्ने खतराका लक्षणहरु, नवजात शिशुको लागि अत्यावश्यक स्याहार, परिवार नियोजन, पोषण, जन्मको पूर्वतयारी र जटिलता व्यवस्थापन योजना, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी र आमा कार्यक्रम बारेमा परामर्श गर्ने । परामर्श व्यक्तिगत जानकारी र दिएको पूर्व विवरण अनुसार हुनुपर्दछ जस्तै यदि महिलाले भारी तथा धेरै काम गरेको छिन् भने आराम गर्ने सल्लाह दिने ।
- कम्तिमा दुई पटक परामर्श सेवाको लागि गर्भावस्थामा भेट गर्ने र यदि महिलाले अनुरोध गरेमा जाँच गर्ने र महिलाको आवश्यकता तथा स्वास्थ्य स्थिती अनुसार घर भेट गर्ने ।
- गर्भवति जाँचको लागि श्रिमानको र सासु ससुराको सहभागिता गराउनको लागि पहल तथा परामर्श गर्ने ।
- प्रोटोकल अनुसारको गर्भवती जाँचको लागि स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने तथा फलो-अप पनि गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउनको लागि प्रेषण र सुत्केरी जाँचको लागि फलो-अप गर्ने ।
- यदि कुनै खतराको लक्षण देखा परेमा तुरुन्त स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने ।

सुत्केरी जाँच Postnatal care (PNC):

- सुत्केरी जाँचको लागि दुई पटक विशेष गरी प्रोटोकल अनुसार दोस्रो र तेस्रो घर भेट गर्ने र आमा तथा नवजात शिशुलाई समस्या देखा परेमा आवश्यकता अनुसार स्यहार गर्ने ।
- नवजात शिशुको स्यहार (न्यानो, सफा, जन्मने वित्तिकै आमाको दुध खुवाउने, नाभीको स्यहार, आँखाको स्यहार, पुर्ण स्तनपान); खोप; सुत्केरी पछिको परिवार नियोजन; सुत्केरी अवस्थामा देखापर्ने खतराका लक्षणहरु; नवजात शिशुमा देखा पर्ने खतराका लक्षणहरु; पोषण र सरसफाई सम्बन्धि परामर्श गर्ने ।
- यदि कुनै खतराको लक्षण देखा परेमा तुरुन्त स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण फलो-अप गर्ने ।
- सुत्केरी जाँचको लागि श्रिमानको र सासु ससुराको सहभागिता गराउनको लागि पहल तथा परामर्श गर्ने ।

अन्य स्वास्थ्य सेवाहरु :

- पाँच वर्ष मुनिको बच्चाको पोषणको अवस्था थाहा पाउनका लागि बच्चाको मध्य पाखुरको (MUAC) को जाँच मापन गर्ने र परामर्श गर्ने ।
- पूर्ण स्तनपान, खोप, पोषण, खतराको लक्षण र सरसफाई सम्बन्धि परामर्श गर्ने ।
- प्रेषण गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार प्राथमिक उपचार गर्ने र प्रेषण गर्ने ।

समन्वय :

- प्रजनन, परिवार नियोजन र यसको प्रयोग सम्बन्धि सकारात्मक सामाजिक मुल्यमान्यताको बारेमा प्रबर्धनको साथै समुदायमा आधारित परिवार नियोजन सेवाको ढाँचा-रोभिङ्ग अ.न.मी. कार्यक्रम अन्तर्गत सेवाहरुको जानकारी र यसको प्रसारको लागि समुदायका प्रभाव पार्ने व्यक्तिहरु र समुहहरुसंग समन्वयन गरी उनिहरुलाई परिचालन गर्ने । यो समुदायमा पहिचान गरीएका मुख्य साजेदारहरु र बाधाहरुमा भर पर्छ । तर धार्मिक गुरु र अन्य प्रभाव पार्ने व्यक्तिहरु साथै समुहहरु जसमा मानिसहरु आवद्ध हुन्छन् तिनीहरु पनि हुनसक्छन् ।
- पहुँच बढाउन तथा प्रसारका लागि समुदायमा रहेका अन्य स्वास्थ्यसंग आवद्ध साजेदारहरुसंग समन्वयन गर्ने जसमा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, पुरुष र महिला च्याम्पियन, स्वास्थ्य आमा समुह र अन्य स्वास्थ्य सेवा प्रदायक पनि हुनसक्छन् ।
- स्वास्थ्य सेव प्रदायकहरुसंग निम्न काममा समन्वय तथा सहकार्य गर्ने : प्रेषण, एक अर्काले दिने सेवाको प्रबर्धन, कार्य योजनामा समन्वय, आपसी जवाफदेही, साधन व्यवस्थापन, काम गर्दा समुदायमा आईपर्ने समस्याहरुको समाधान र परिवार नियोजनका सेवाग्राहीहरुको अनुगमना रोभिङ्ग अ.न.मी र स्वास्थ्य संस्था विचको समन्वयको सुनिश्चित गर्ने ।
- समुदायमा परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नको लागि महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकासंग मिलेर काम गर्ने । डिपो र मालाचक्रकोलागी महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले आवश्यकता अनुसार रोभिङ्ग अ.न.मी. काहाँ प्रेषण गर्नेछन् र उनिहरुले कण्डम र खाने चक्किको वितरण तथा परिवार नियोजनबारे शिक्षा र परामर्शलाई पनि निरन्तरता दिनेछन् ।
- परिवार नियोजनका साधनको प्रयोगमा प्रभाव पार्ने विषय बस्तुहरु जस्तै प्रजनन सचेतना र सामाजिक तथा लैंगिक मुल्य र मान्यताबारे समुदायमा प्रभाव पार्ने व्यक्तिहरुसंग र अन्य समुहहरुसंग समुह छलफल गर्ने ।
- स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरु, स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिती, स्वास्थ्य आमा समुहहरु र लक्षित जनसंख्यासंग बच सर्पकमा ल्याउने वा जोड्ने काम गर्ने ।

अनुगमन (फलो अप):

- व्यक्तिगत विवरण अनुसार आफुसंग सेवा लिएका समुदायका व्यक्तिहरु तथा दम्पतिहरुको नियमित अनुगमन गर्ने ।
- योजना अनुसार कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यहरु भए नभएको मुल्याङ्कन गर्ने ।
- दिइएको सबै सेवाहरुको महिनामा स्वास्थ्य सुचना प्रणालिमा (HMIS)मा रेकर्डिङ्ग र रिपोर्टिङ्ग भएको सुनिश्चितता गर्ने ।

अभिलेख तथा प्रतीबेदन :

- महिनाको कार्य योजना र पुरा गरेको कार्यहरुको प्रतीबेदन बनाउने र स्वास्थ्य संस्थालाई बुझाउने ।

- व्यक्तिगत र समुह गतिविधि कार्यहरूको अभिलेख व्यवस्थित गर्ने र महिना महिनामा बुझाउने । व्यक्तिगत गतिविधि कार्यहरू र समुह गतिविधि कार्यहरू स्वास्थ्य चौकीलाई बुझाउने ।
- व्यक्तिगत विवरण व्यवस्थित गर्ने ।
- महिनाको प्रतिवेदन स्वास्थ्य संस्थामा बुझाउने र स्वास्थ्यकर्मीहरूसंग मिलेर त्यसलाई स्वास्थ्य सुचना प्रणालिमा (HMIS) मा अभिलेख राख्ने ।

आपूर्ति ब्यवस्थापन :

- आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य संस्थाबाट मालाचक्रको लिफलेट, पंचर पुफ बक्स र परिवार नियोजनका अन्य साधनहरू संकलन गर्ने र सोको अभिलेख गराखी मासिक रूपमा स्वास्थ्य संस्थामा प्रतिवेदन बुझाउने ।
- सामान सकिएको नसकिएको एकिकन गर्ने ।

फोहर तथा संक्रमन ब्यवस्थापन :

- स्वास्थ्य संस्थामा भएको निर्देशिका अनुसार फोहर तथा संक्रमन ब्यवस्थापनको ब्यवस्थापन गर्ने ।

अन्य

- प्रजनन सचेतना र समाजिम तथा लैंगिक मुल्य र मान्यता तथा परिवार नियोजनबारे शिक्षा र परामर्श दिनको लागी त्यहाँको स्थानिय भाषा र प्रणलीसंग परिचित हुने ।
- स्वास्थ्य संस्थाको मातहतमा समुदाय वा वडास्तरमा बसेर काम गर्ने र त्यस वाडा तथा पालिकाका प्रतीनिधिहरूलाई प्रतिवेद बुझाउने ।